

לפרשת שלח – תשע"ב

מתי יש לעלות לארץ?

דר' עמיחי פישלר

פרשת השבוע שלח לך מתמקדת בעיקרה בחטא המרגלים. משה שולח 12 מרגלים, נציגים של 12 השבטים, כדי לבדוק את טיבה של הארץ, ואת האפשרויות הצבאיות לכיבושה. המרגלים שבים ואמרים בפני העם כי הארץ אמנם טובה, אך לא יהיה באפשרותו של עם ישראל לנצח את יושבי הארץ. העם בוכה, והקב"ה מחליט לגזור על עם ישראל נדודים של 40 שנה במדבר, עד שימותו כל העם היוצאים ממצרים.

לאחר החלטה זו מגיע קטע קצר, בו מוזכרת מעין תשובה של עם ישראל, או לפחות חלקו. בפרשה מציינת התורה כי "וישכמו בבקר ויעלו אל ראש ההר לאמר הננו ועלינו אל המקום אשר אמר יהוה כי חטאנו: ויאמר משה למה זה אתם עברים את פי יהוה והיא לא תצלח: אל תעלו כי אין יהוה בקרבכם ולא תנגפו לפני איביכם: כי העמלקי והכנעני שם לפניכם ונפלתם בחרב כי על כן שבתם מאחרי יהוה ולא יהיה יהוה עמכם: ויעפלו לעלות אל ראש ההר וארון ברית יהוה ומשה לא משו מקרב המחנה: וירד העמלקי והכנעני הישב בהר ההוא ויכום ויכתום עד החרמה:"

עם ישראל מעוניין פתאום לעלות לארץ, אך דווקא כעת הקב"ה אומר להם אתם לא עולים. המגיד מדובנא ממשיל לכך מעשה בגביר אחד שהציעו לו שני שידוכים: אחד בתו של רב ואחד בתו של עשיר. אמר הגביר כי הוא רוצה לחתן את בנו עם בת הרב, אך הוא מתנה את השידוך שזה ייתן לבנו נדוניה רבה ומתנות יקרות. הרב ענה כי הוא לא מסכים לתנאים של הגביר, ויותר מכך, גם אם העשיר לא יסכים לחתן את בתו עם בן הגביר, והגביר יוותר על הדרישות שהציג לרב, הוא לא יסכים לחתן את בתו עם בן הגביר. והסיבה לכך היא פשוטה, אם הגביר אינו מכיר את המעלות של להיות משודך לרב, הרי שאין טעם בשידוך.

והנמשל ברור. כאשר הקב"ה מציע לעם ישראל את הארץ, העם אינו מכיר במעלתה של הארץ, והוא מעדיף לא לקבלה. לכן כעת, גם שעם ישראל רוצה לעלות לארץ אומר להם ה' כי בהיעדר היכרותם של מעלות הארץ הרי שאין טעם לשידוך זה.

בעל השפת אמת טוען כי המרגלים לא רצו שעם ישראל ייכנסו לארץ כי הם פחדו לאבד את הרוחניות שליוותה אותם במדבר. במדבר הם אכלו, שתו וחיו רוחניות. העם מקבל את כל צרכיו בדרך ניסית. אך המרגלים לא הבינו כי לא זו המטרה. המטרה היא להשתמש ברוחניות על מנת לקדש את הגשמיות. על האדם להכין את הלחם בעצמו, ולהקדישו ע"י הפרשת חלה ויתר המצוות הקשורות למזון. האדם שותה את המים, אך מקדשם בכך שמברך עליהם. הקב"ה רוצה שנקדש את הארץ, על ידי הכנסת הרוחניות לתוכה. "ויתורו את ארץ כנען". ויתורו מלשון תורה. יקדשו את ארץ כנען ע"י התורה. המרגלים לא מבינים זאת. הם לא מבינים כי הקב"ה מצווה אותנו לקדש את החומר. הם רוצים להישאר ברוחניות בלבד. לפיכך, גם כשהם מחליטים שהם רוצים להעפיל דרכם לא צולחת, מפני שהם עושים זאת נגד רצון ה'.

העפלה זו שימשה את הכתות שהתנגדו לקיצוניות כנגד העלייה לארץ. לטענת אלו גם העפלת ישראל בתחילת הציונות אינה יכולה להצליח. לטענתם העולים הם מפירי רצון ה', כאשר מנגד "משה" המקביל לדעתם להנהגת העם, "וארון ברית ה'" המייצג את התורה הקדושה לא יצאו לארץ ו"נשארו במחנה". מנגד, מדבריו של רבי צדוק הכהן מלובלין עולה דעה אחרת. ר' צדוק טוען כי התורה לא סתם קובעת כי "היא לא תצלח". המילה היא בא

למעט. דווקא העפלה הזאת היא שלא תצלח. משה אומר להם שאכן רצונם עצה טובה הוא, אך הפעם היא לא תצלח. מפני שטרם הגיעה זמנה. העפלה הינו מעשה מחוצף בניגוד לכוחות הטבעיים. אולם לעתיד לבוא "חוצפה תסגי". לטענת ר' צדוק הכהן מלובלין, אנו בימים בהם כן תהיה הצלחה בהעפלה, שכן אלו ימי "עקבתא דמשיחא". עינינו הרואות את הצלחתה של תנועת ההעפלה לארץ.

לסיום מעניין לציין כי יש מחלוקת מה היה חטאו של צלפחד, שבעטיו אומרות בנותיו "כי בחטאו מת". אחד הדעות היא שצלפחד היה מהמעפילים. ייתכן שפעולתו זו של צלפחד אכן מעידה על אהבת הארץ שהייתה בו. עובדה היא כי בנותיו מבקשות לנחול בארץ, ובעקבות דרישת בנותיו מעמידים הפרשנים את ההבדל באהבת הארץ בין הגברים לנשים. צלפחד רצה להיכנס לארץ, אך לא זכה. לפי ר' צדוק הוא לא זכה כי עניין העפלה היה מוקדם מדי. עם זאת, צפלחד מחנך את בנותיו כראוי, והן אכן זוכות לנחול בה.

מי ייתן ונזכה כולנו לנחול את הארץ הטובה, ולקדשה.